

مبارزات سیاسی آیت الله ملک حسینی (ره) بر علیه پهلوی دوم

هدایت نادریان^۱، علی اصغر رومینا^۲، نجمه پور مظفر^۳، عظیمه صدری^۴

۱. مدرس دانشگاه فرهنگیان یاسوج

h.naderyan@yahoo.com

۲. کارشناس بهزیستی بخش خصوصی یاسوج

shuraromina@yahoo.com

۳. دبیر آموزش و پرورش یاسوج

n.poormozafar@yahoo.com

۴. دیپلم ریاضی فیزیک

sadriazemeh70@yahoo.com

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی نقش آیت الله سید کرامت الله ملک حسینی (ره) در مبارزات روحانیت با رژیم شاه می باشد. شناسایی خط سیر مبارزاتی ایشان با رژیم و شیوه های مبارزاتی ایشان بر اساس مطالعه، دسته بندی و تجزیه و تحلیل اسناد ساواک در مورد ایشان، اساس کار این پژوهش بوده است و همچنین مشخص کردن خط سیر تفکر ایشان در تبلیغ عقاید سیاسی شیعه امامیه با توجه به سختگیرهای ساواک و اختناق رایج در آن دوره، از اهداف این پژوهش می باشد. آنچه که در این مقاله قصد بررسی آن را داریم معرفی میزان اثر گذاری ایشان و سهم ایشان در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی ایران در جنوب کشور و خصوصا استان های فارس و کهگیلویه و بویراحمد می باشد. روش پژوهش توصیفی، تحلیلی و با استفاده از ابزار و روشهای تحقیقات تاریخی و استفاده از اسناد موجود و تجزیه و تحلیل آنها، منابع کتابخانه ای و مراجعه به منابع دست اول کتابخانه ای و به روش فیش برداری می باشد.

واژگان کلیدی: آیت الله ملک حسینی، انقلاب، کهگیلویه و بویراحمد، ساواک، فارس، پهلوی

^۱ - دکتری تاریخ اسلام / دانشگاه مذاهب اسلامی تهران

^۲ - کارشناسی علوم تربیتی / دانشگاه پیام نور یاسوج

^۳ - کارشناسی دینی و عربی / دانشگاه یاسوج

مقدمه

بررسی حاضر نیز همچون عمده پژوهش های تاریخی با روشی توصیفی-تحلیلی و به عبارتی روش تبیین-تفسیر انجام می گیرد. در مرحله گردآوری اطلاعات که از روش کتابخانه ای و هم چنین طبقه بندی اسناد بدست آمده که مجموعاً ۲۰ سند از اسناد ساواک بوده، استفاده شد. هدف آن است که داده های موثق و مرتبط با موضوع مورد مطالعه با در نظر داشتن گفتمان حاکم بر عصر وقوع حوادث بررسی شوند و در مرحله تحلیل، داده های جمع آوری شده پس از تصفیه و طبقه بندی بر اساس، مساله، سوالات و فرضیات پژوهش مورد تفسیر و تحلیل قرار می گیرند. عمده ابزارهای مورد استفاده ما در این پژوهش همانا فیشهای تحقیق تهیه شده توسط پژوهشگر است و در صورت نیاز از پایگاههای اطلاعاتی و نرم افزارها و سخت افزارهای مربوطه استفاده شده و این اطلاعات در پایان پژوهش و مراحل نگارش مورد بهره برداری قرار می گیرد.

در این مقاله، با استفاده از منابع تاریخی و اسناد ساواک که بر اساس تاریخ صدور طبقه بندی شده اند، میزان اثر گذاری آیت الله ملک حسینی (ره) در پیشبرد فعالیت های انقلابی بررسی می گردد؛ با اذعان به این نکته که سایر منابع نیز در این باره راهگشا می باشند در این خصوص سه فرضیه مطرح است: ۱- آیت الله ملک حسینی در مبارزه با رژیم شاه در دو استان فارس و کهگیلویه و بویراحمد نقش مهمی داشته اند.

۲- علی رغم گسترش مبارزات مسلحانه عشایر بویراحمد بر ضد رژیم پهلوی، ایشان مبارزه فرهنگی را بر مبارزه مسلحانه ترجیح و با اهتمام به این موضوع، فرهنگ انقلابی شیعی را با کار فرهنگی در جنوب ایران ترویج دادند.

در خصوص معرفی شخصیت ایشان و مبارزات با رژیم پهلوی - تا آنجا که جست و جو شد - تاکنون پژوهش مستقلی صورت نگرفته است. به همین دلیل پرداختن به این مسئله لازم به نظر می رسد. نوشته پیش رو، تلاشی در پاسخ به این نیاز می باشد چون جامعه امروز استان های فارس و کهگیلویه و بویراحمد در حال حاضر نیاز مبرم به شناخت تاریخ نسل گذشته و خصوصاً مفاخر خود دارد، پس انجام چنین تحقیقی برای شناخت میزان اثر گذاری نخبگان و مفاخر استان در تکوین فرهنگ شیعی و انقلابی مردم جنوب ایران و راز محبوبیت مفاخری چون مرحوم آیت الله ملک حسینی برای پژوهشگران تاریخ انقلاب، تشیع، تاریخ محلی و سایر محققان لازم و ضروری است.

تاریخچه حضور روحانیت شیعه در سیاست

چنان که می دانیم، پیوندی استوار میان اسلام ناب محمدی (ص) و سیاست و نحوه اداره درست جامعه انسانی وجود دارد. از این رو، سکولاریزم به شهادت آیات قرآن، روایات معصومان و سنت پیامبر (ص) امامان شیعه و علمای صالح مردود است. سیاست در ادبیات اسلامی عمدتاً با تعبیر امامت و ولایت مترادف است. به فرموده امام باقر (ع): بر این پایه، دخالت در سیاست در نظر روحانیت و مرجعیت شیعه از واجبات است. مرجعیت و روحانیت شیعه تداوم حرکت پیامبر (ص)، امامان معصوم و نواب خاص امام مهدی (عج) است و تا کنون ادامه دارد. با آغاز دوره غیبت کبری در سال ۳۲۶

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

ه. عالمان بزرگی همچون شیخ صدوق (م ۳۸۱ هـ) شیخ مفید (م ۴۱۳ هـ) و سید مرتضی (م ۴۳۶ هـ) شیخ طوسی (م ۴۶۰ هـ) نیازهای جامعه اسلام به تعلیم معارف اسلامی بر اساس مقتضیات زمان و مکان را بر آورده‌اند. آنان در برابر هجوم دشمنان، از حقایق نورانی اسلام به خوبی دفاع کرده‌اند. اجتهاد در فقه، تبیین اصول عقاید، اخلاق، تاریخ، تفسیر قرآن، تدریس علوم اسلامی، تبلیغ دین، تربیت دینی جامعه، تهذیب اخلاق مردم و مبارزه با ظلم و ستم، استبداد از مهم‌ترین کارکردهای آنان بوده است.

روی کار آمدن حکومت صفوی در ایران (۹۰۷ هـ / ۱۵۰۱ م.) و رسمی شدن مذهب تشیع موقعیت ممتازی را برای روحانیت شیعه آفرید؛ اما با سقوط صفویه این جایگاه تضعیف شد. روحانیان شیعه در عصر قاجار، سازمان خود را بازسازی کردند. در این دوره نهاد مرجع عام، که قدرت فراوانی به شیعیان می‌داد، از سوی شیخ مرتضی انصاری دزفولی پدید آمد و این نهاد در جریان نهضت تنباکو با رهبری میرزای شیرازی استبداد داخلی ناصرالدین شاهی و استعمار انگلیس را به زانو در آورد.

در عصر مظفرالدین شاه روحانیان با کمک مردم، استبداد را به مشروطه تبدیل کردند؛ اما نفوذ افکار انحرافی غربی سرانجام خوبی برای مشروطیت رقم زد. اختلاف علمای مشروطه خواه و مشروعه خواه و همچنین روشنفکران سکولار، برخی از علما را از دخالت در سیاست به رغم تمایلات آنان مأیوس کرد و برخی سیاست پرهیزی و احتیاط را در پیش گرفتند.

با تأسیس حوزه علمیه قم توسط آیت الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی^۴ در ۱۳۰۱ ش. / ۱۳۴۰ ق. روحانیت شیعه با درایت دست به اقدامی بنیادی زد که در نهایت تربیت یافتگان آن طومار دودمان رژیم پهلوی را در سال ۱۳۵۷ ش. با رهبری بزرگ مرجع تقلید شیعیان امام خمینی (ره) بر چیدند.

با درگذشت آیت الله حائری در سال ۱۳۱۵، حوزه قم در اختیار آیات، سید صدرالدین صدر، سیدمحمد حجت و سید محمدتقی خوانساری قرار گرفت. در همین زمان مرجع عام شیعه در دست آیت الله سیدابوالحسن اصفهانی بود که در نجف اشرف سکونت داشت. او در سال ۱۳۲۵ ش. درگذشت و آیت الله قمی سه ماه مرجعیت را در اختیار گرفت و با رحلت نامبرده و حضور آیت الله بروجردی در قم با توجه به برجستگیهای علمی، مرجعیت عام شیعه در اختیار ایشان قرار گرفت.

با رهبری آیت الله بروجردی حوزه علمیه قم جانی دوباره گرفت و شمار طلاب حوزه قم، که در شرایط خفقان رضاشاهی به حدود چهارصد طلبه رسیده بود، به دو هزار نفر در سال ۱۳۲۶ ش. افزایش یافت.^۵

مرجعیت شیعه با رهبری آیت الله بروجردی، در شرایط پس از شهریور ۱۳۲۰ علاوه بر حفظ و تقویت حوزه‌های علمیه، می‌بایست در مقابل فعالیت‌های ضد دینی و الحادی کمونیست‌ها می‌ایستاد که با حمایت ابرقدرت شوروی تبلیغات فراوانی در ایران راه انداخته بودند و همچنین می‌بایست اقدامات خلاف دین دولت محمدرضا پهلوی را نقش بر آب

^۴ تبصره‌رت فی‌ش‌ع‌ل‌م‌ا ورت‌م‌ش‌اه، ص ۵۳۲ و ۵۳۳.

^۵ - محمد محمدی اشتهاردی، ص ۲۳۵-۲۴۶.

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

می‌کرد. ایشان هیئت‌های زیادی از مبلغان جوان را به کشورهای گوناگون روانه‌دور قاره‌های اروپا، آسیا، آفریقا و آمریکا مراکز اسلامی ویژه شیعیان تاسیس کرد.^۶

با دخالت در سیاست از جمله درباره کشف حجاب به رضاخان اعتراض کرد، ولایت فقیه را که ریشه در قرآن و سنت دارد، در دروس خود قاطعانه اثبات کرد. او با محمدرضا پهلوی سازش نکرد و در برابر زشتکاریهای او بر اساس امر به معروف و نهی از منکر و اصل نصیحت و ارشاد ایستاد. محمدرضا شاه او را مانع نقشه‌های خود می‌دانست. با رحلت آیت‌الله بروجردی و آیت‌الله کاشانی در سال ۱۳۴۰ ش. به تدریج امام خمینی (ره) سرآمد علمای حوزه شد و به رغم اوضاع پلیسی و خفقان حاکم پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ ش. سیاست احتیاط را کنار گذاشت و با شجاعتی وصف‌ناپذیر حرکت جهادی خود را در مقابله با استبداد داخلی محمدرضا شاهی و سلطه آمریکای مستکبر آغاز کرد. پس از اینکه رژیم پهلوی در جریان لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی به مقابله با اسلام آمد، امام خمینی (ره)، با هدف دفاع از اسلام قیام کرد.

۲-۱ نهضت روحانیت

طلوع شخصیت سیاسی امام خمینی (ره)، آغازی بر پایان رژیم پهلوی بود. هنگامی که تفکر جدایی دین از سیاست (سکولاریزم) در جامعه و حتی حوزه‌های علمیه حکومت یافته بود و برخی کسان شأن دین را تنها در امور معنوی و فردی می‌دیدند و گروهی دیگر تشکیل حکومت اسلامی و قیام برای آن را در دوره غیبت کبری جایز نمی‌دانستند، دخالت یک فقیه و مرجع در سیاست و تلاش برای ایجاد نهضت روحانیت شگفت‌انگیز می‌نمود. امام خمینی (ره) درباره آن شرایط سخت می‌گوید:

وقتی شعار جدایی دین از سیاست جا افتاد و فقاقت در منطق ناآگاهان غرق شدن در مسائل فردی و عبادی شد قهراً فقیه هم مجاز نبود که از این دایره و حصار بیرون رود و در سیاست و حکومت دخالت نماید.

امام خمینی (ره) با شجاعت بی نظیر خود این جو فکری را شکست و با صدای بلند اعلام کرد:

و الله اسلام تمامش سیاست است. اسلام را بد معرفی کرده‌اند. سیاست مدرن از اسلام سرچشمه می‌گیرد. من از آن آخوندها نیستم که در اینجا بنشینم و تسبیح دست بگیرم. من پاپ نیستم که فقط روزهای یکشنبه مراسمی انجام دهم و بقیه اوقات برای خود سلطان باشم و به امور دیگر کاری نداشته باشم.

حرکت اسلامی امام خمینی (ره)، موجی از امید و نشاط رادر حوزه‌های علمیه به ویژه در بین طلاب جوان برانگیخت و نهضت روحانیت شیعه به رهبری آن رادمرد الهی، نوید بخش دوران جدیدی بود. هنگامه شروع نهضت امام خمینی، روحانیان، چهار جریان متمایز را تشکیل می‌دادند. روشن است در سالهای آغازین نهضت (۱۳۴۱-۱۳۴۲) روحانیت انقلابی در اقلیت قرار داشت، اما به مرور زمان از سایر جریان‌های درون نهاد روحانیت- که توضیح آن خواهد آمد- به آنان پیوستند و اکثریت روحانیان به مقابله با رژیم پهلوی برخاستند.^۷

^۶ - ظلت پهلوی و فرنگ و تدن اسلام، ج ۴، ص ۵۴۴.

^۷ - مظفری، جریان شناسی سیاسی معاصر ایران، ص: ۸۷-۸۸

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

در دهه ۴۰ ش، حکومت پهلوی نیز مجدداً سیاست ضددینی عصر رضاشاه را در سطحی گسترده‌تر آغاز کرد و به تخطئه باورهای ملی و ارزشهای اسلامی و جابه‌جا نمودن فرهنگ غربی با آداب و رسوم ایرانی و سنن اسلامی پرداخت. در این میان، تأسیس ساواک در ۱۳۳۵ ش، در حمایت از آن سیاست تأثیر فراوانی داشته است.^۸

الف: معرفی شخصیت آیت الله

آیت‌الله سید کرامت‌الله ملک‌حسینی در سال ۱۳۰۳ در یکی از روستاهای بویراحمد(گوشه)، متولد شدند و تحصیلات ابتدایی را از زادگاه خود آغاز کردند و سپس برای ادامه تحصیلات عازم شیراز شدند. در سال ۱۳۲۵ به قم سفر کردند و در درس اساتید حوزه علمیه قم از جمله آیت‌الله بروجردی شرکت کردند و در سال ۱۳۴۰ موفق به کسب درجه اجتهاد شدند. آیت‌الله ملک‌حسینی با شروع مبارزات تا پیروزی انقلاب اسلامی به فعالیت‌های مبارزاتی پرداختند و پس از انقلاب مسئولیت عشایر منطقه کهگیلویه را بر عهده داشتند. ایشان که نماینده ولی فقیه در استان کهگیلویه و بویراحمد بودند در دوره چهارم مجلس خبرگان رهبری نیز نماینده مردم این استان بودند. مرحوم ملک حسینی در آبان ماه ۱۳۹۱ دار فانی را وداع گفتند.

ب: آیت الله ملک حسینی در قبل از انقلاب

آغاز فعالیتهای انقلابی سید کرامت اله ملک حسینی(ره) به سال ۱۳۳۵ برمی گردد که هفت سال قبل از جریان ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ می باشد. این امر بیانگر شعور بالای سیاسی و انقلابی ایشان و درک عمیق از مسائل مملکت می باشد. وی انتقادهای صریحی از مروجین اوقاف شیراز می کند که این امر و مقاومت وی در برابر تخلیه مدرسه خان نشان دهنده فعالیت های سیاسی ایشان بر ضد رژیم بوده و رژیم شاید به بهانه تعمیر، قصد به تعطیل کشاندن مدرسه خان(مدرسه خان شیراز که الله وردیخان حاکم شیراز در دوره صفویه آن را ساخته بود)^۹، را داشته؛ زیرا مدرسه خان محل فعالیت بر ضد رژیم بوده است. نکته بعدی در سند شماره ۲ هویدا می باشد رفتن به قم جهت مشورت و شاید کسب تکلیف بوده و نشان از توجه ایشان به مرجعیت زمان و مشورت برای حل مشکلات پیش آمده می باشد.

شماره	از	به	پیرو/موضوع/...	شرح
۱۰۲۵۲/هـ		۳۱۲	موضوع : ملک حسینی	نامبرده از روحانیون متعصب و طفدار خمینی بوده که در مواقعی با مروجین مذهبی اوقاف برخورد مینماید و ضمن

^۸ - ولایتی، فرهنگ و تمدن اسلامی، ۱۳۹۲؛ ص ۲۶۴.

^۹ - تاریخ ایران: دوره صفویان؛ ص ۳۵۵.

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

خطاب به آنها میگوید بروید ای سگهای بی دین شما نه دنیا را دارید نه آخرت				
ابلاغ به ملک حسینی از طرف اداره اوقاف استان فارس که جهت تعمیر مدرسه خان میبایستی تا تاریخ ۳۵/۱۰/۲۰ مدرسه مذبور را که طلاب در آن به تحصیل اشتغال دارند تخلیه نمایند/ سفر ملک حسینی به قم و دستور به طلاب که در غیاب وی از تخلیه مدرس خودداری و مقاومت کنند .	تخلیه مدرسه خان شیراز	۳۱۲	۱۸هـ	۲۹۴۹هـ
شهرت نامبرده غمگساری می باشد که در دیمه سال ۳۵ به اتفاق چندین تن از طلاب از طرف ملک حسینی به منظور وعظ و خطابه در روستاها به دهدشت اعزام/ ابلاغ یکان ژاندارمری به آنها که اصلح است در خاتمه سخنرانی کد ۳۳ دعا نمایند /مشارالیه اظهار میدارد به کد ۳۳ دعا نخواهد کرد/ ابلاغ به وی جهت ترک شهرستان مذبور/ چون از طرف ملک	عزت اله غمک فرزند مرتضی	مدیریت کل اداره سوم ۳۱۲	سازمان اطلاعات و امنیت کهگیلویه و بویراحمد	۱۷۹۹هـ

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

حسینی آمده و از روحانیون افراطی مقیم فارس می باشد از افکار و عقاید ایشان پیروی میکند/غمگساری در همان تاریخ منطقه را ترک لذا از محل سکونت وی اطلاعی در دست نیست /به احتمال زیاد ملک حسینی از محل سکونت وی اطلاع داشته باشد				
فکر و تصمیم ملک حسینی مبنی بر تأسیس مدرسه علمیه در دهدشت هنوز به قوت خود باقی است/ملک حسینی قصد دارد با این ترتیب جهت گردآوری روحانیون و طلبه های منطقه فوق را دائر نماید/استقبال اهالی شهرستان دهدشت و اعلام آمادگی جهت هر گروه کمک و تشریک مساعی/ ضمناً زمین مورد نظر را نیز انتخاب نموده اند.	ایجاد مدرسه علمیه در دهدشت	۳۱۲	۱۸هـ	۲۰۵۹هـ
بنا به دعوت عده ای از روحانیون ملک حسینی مورخه ۴۷/۵/۱۵ از شیراز به کهگیلویه عزیمت نموده / دستور جهت تحت مراقبت و کنترل اعمال و		ریاست ساواک فرمانداری کل کهگیلویه و بویراحمد	ساواک فارس	۸/۸۹هـ

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

رفتار ملک حسینی در مدت اقامت				
آیت الله ملک حسینی در مدرسه خان شیراز نسبت به مروجین مذهبی به منظور شرکت در کلاس که از طرف اداره اوقاف فارس انتخاب شده اند پرخاص نموده و گفته است شما خائن هستید نان امام زمان را میخورید خیانت هم میکنید چرا در اوقاف ثبت نام نموده اید پولی که از آن اداره میخواهید بگیرید حرام است.				۱۲۵۲۴هـ
آیت الله ملک حسینی در مدرسه خان شیراز نسبت به مروجین مذهبی که از طرف اداره اوقاف استخدام شده اند سردی نشان داده و حتی از درس دادن برای آنها اظهار ناراحتی نموده است/نظریه رهبر عملیات: ملک حسینی سعی دارد به عناوین مختلف مروجین مذهبی را بدنام نماید.	۳۱۶	۷هـ		۱۵۰۵۴هـ

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

با تحقیقات و بررسی ها معلوم گردید که افراد زیر در هر فرصت مناسب به نفع خمینی تبلیغ می کنند/۱. سید کرامت اله ملک حسینی ۲. سید حسین آیت الهی ۳. سید محمود نورالدینی ۴. شیخ محمد علیخواه ۵. شیخ اسماعیل جاوید ۶. سید حسین ساجدی ۷. سید احمد پیشوا ۸. شیخ محمد صادق حائری ۹. سید مجدالدین مصباحی ۱۰. علی اصغر دستغیب آموزگار ۱۱. شیخ عباسعلی طوبائی ۱۲. تعدادی از طلاب یزدی علوم دینی.	موضوع: تحریکات و فعالیت مضره بازگشت بشماره ۶۹۹۸-هـ مورخه ۴۹/۳/۱۳ و پیرو شماره ۳۳۲-۸- ۵۴ مورخه ۴۹/۳/۱۵	ریاست سازمان اطلاعات و امنیت استان فارس	مرکز شهربانیهای استان فارس	۵۴/۸/۲۳۲
تحت مراقبت قرار دادن اعمال و رفتار ملک حسینی و اعلام سریع تاریخ مراجعت وی به شیراز	بازگشت به ۵۵۰۷ مورخه ۴۹/۶/۱۹	فرماندهی گروهان ژاندارمری یاسوج	ساواک کهگیلویه و بویراحمد	هـ/۳۶۵۱
دعای آیت الله ملک حسینی در مسجد حاج حبیب بعد از نماز عید فطر (خدایا به شیعیان در قلع و قمع اسرائیل کمک کن)		ریاست سازمان اطلاعات و امنیت فارس	مرکز شهربانیهای استان فارس	ج/۵۶-۳۸-۵

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ه) ۴ آبان ۱۳۹۶

منزل مسکونی واقع در وصال کوچه مجاب(احتمال مخفی شدن جنایتکاران فراری) مورد سوء ظن شهربانی فارس قرار می گیرد/بازرسی از منزل مذکور در تاریخ ۵۰/۲/۱ /پیدا کردن رساله و کتاب و اعلامیه و نامه به امضاء خمینی و همچنین کتابهای دیگر/بازرسی از محل کار مدرسه خان شیراز مورخ ۵۰/۲/۳ و بدست آمدن تعدادی کتاب، برگ اعلامیه، پیام قائد بزرگ امام خمینی به زائرین خانه خدا، اعلامیه آستان اهل بیت عصمت/ در ضمن بازرسی در غیاب ملک حسینی صورت گرفته که به دوگنبدان سفر کرده بود.	پیرو ۶۵۳۵/هـ مورخه ۵۰/۰۱/۲۲ موضوع : ملک حسینی	تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور/مدیریت کل اداره سوم (۳۱۲)	ساواک فارس	۹۴۳۰/هـ
در نظر داشتن فعالیت‌های مضر از جمله تظاهرات، پخش اعلامیه و خرابکاری در خلال جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی /دستور جهت پیگیری و تحت تعقیب مشارالیه و فعالیت‌های وی.	عطف به ۹۷۶۹/هـ مورخه ۵۰/۴/۶	ریاست ساواک استان فارس(شیراز)	اداره کل سوم ۳۱۲	۳۱۲/۳۴۸۱

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

نامبرده از روحانیون تندرو و مخالف /با اینکه منبری نیست لیکن ضمن صحبت‌های خصوصی کراراً از دولت و دستگاه دولتی انتقاد میکند/تحریک مردم در واقعه ۴۲/۳/۱۶ و پخش تعدادی اعلامیه و متواری به مدت شش ماه /تبلیغات سوء علیه مروجین مذهبی و احضار به ساواک در بهمن ۴۹ و تذکر به وی/بازرسی از منزل و بدست آمدن تعدادی کتب و اعلامیه های قائد بزرگ امام خمینی و تحویل به اداره کل به شماره ۵۰/۳/۲۷-هـ/۹۴۳۰ از طریق بخش ۳۱۲ آن اداره.	بازگشت به نامه ۳۱۲/۳۴۸۱ مورخه ۵۰/۰۴/۲۳	تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور/مدیریت کل اداره سوم ۳۱۲	ساواک فارس	۱۰۶۸۵/هـ
ملک حسینی از روحانیون مخالف و محرک جریانات مورخ ۵۷/۸/۲۸/تدریس طلاب در مدرسه امیرالمومنین شیراز اعزام تعدادی از این طلاب جهت تبلیغ به روستاهای گهگیلویه و ممسنی/اعلام دستگیری وی به عطف به اینکه از روحانیون مخالف رژیم واعلامیه تحریک آمیز	تیمسار فرمانداری نظامی شیراز	تیمسار فرمانداری نظامی شیراز	سازمان اطلاعات و امنیت فارس	۱۳۸۹۷/هـ

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ه) ۴ آبان ۱۳۹۶

وی در جریانات مسجد حبیب و درگیری مردم با مأمورین فرمانداری .				
توزیع دعوتنامه ملک حسینی برای اجتماع مورخه ۵۷/۸/۲۸ (عید غدیر خم) در مسجد حاج حبیب بین اهالی قریه سعدی در شب ۵۷/۸/۲۷ توسط چهار تن به نامهای عین اله فهندژ-مقصود فهندژ-امیر فهندژ-احد فهندژ	فرماندهی ناحیه ژاندارمری-ریاست اداره اطلاعات فارس- ریاست سازمان اطلاعات و امنیت فارس	فرمانداری نظامی شهرستان شیراز	شهربانی استان فارس(اطلاعات و اماکن عمومی)	۵۷/۲۳/۱۶۱۶
شایعه کشته شدن ملک حسینی در جریان درگیری نظامی با مأمورین فرمانداری نظامی شیراز/تجمع و تشکل اهالی روستاهای مختلف بویراحمد/تلگراف ۵۰ نفر از ،عشایر، فرهنگیان، بازاریان،روحانیون خواستار رفع تطبیقات از مشارالیه	سازمان اطلاعات و امنیت فارس	سازمان اطلاعات و امنیت فارس	شهربانی یاسوج مشاهدات منبع	۴۱۲۵هـ
دستگیری سید کرامت اله که در وقایع مسجد حبیب دخالت داشته در تاریخ ۵۷/۹/۱۵ توسط مأمورین/جهت استحضار و نتیجه تحقیقات متعاقبا اعلام می گردد.	رئیس اداره امنیت داخلی	مرکز/۳۱۲	شیراز	۱هـ/۲۱۸۵

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ا... سید کرامت ا... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

اعلام پشتیبانی عده ای از عشایر بویراحمد و یاسوج در پی دستگیری ملک حسینی و تهدید نسبت به اغتشاش و تظاهرات در صورت آزاد نکردن وی/احتمال مبادرت به اقدامات تحریث آمیز توسط عوامل مزبور در روزهای عزاداری/جهت استحضار	-تیمسار سرلشکر شهربانی فارس			۱۵/۲۱۸۶
	-تیمسار سرلشکر فرماندهی ناحیه ژاندارمری فارس (رکن ۲)	تیمسار فرمانداری نظامی شیراز	سازمان اطلاعات و امنیت فارس	
دستگیری سید کرامت اله ملک حسینی از طرف فرماندار نظامی شیراز/تلگراف عده ای از عشایر بویراحمد و طرفداران ملک حسینی و تقاضای آزادی و تهدید به اغتشاش در صورت آزاد نکردن		فرماندهی هنگ ژاندارمری بهبهان	سازمان امنیت و اطلاعات ک.ب	۴/۱۸۷هـ
یک برگ اعلامیه به امضاء سید کرامت الله ملک حسینی مربوط به واقعه مسجد حبیب که در شهرستان نی ریز توزیع گردیده به پیوست.		مدیریت کل اداره سوم/۳۰۱۲	سازمان اطلاعات و امنیت فارس	۱۵/۲۲۳۰۵هـ

سند شماره ۳ توجه به امر مهم تبلیغ و تأسیس شبکه فرهنگی مبتنی بر تبلیغ توسط ایشان در استان کهگیلویه و بویراحمد می باشد که در آن دوران در اوج محرومیت همه جانبه و خصوصاً فرهنگی بوده است. تأسیس شبکه گسترده تبلیغ در سطح کلان قبلاً با تأسی از نهاد وکالت در دوره امامان معصوم علیهم السلام، توسط شیخ عبدالکریم حائری یزدی آغاز و آیت الله آن را در سطح وسیعی در دنیا گسترش داده بود. از آنجایی که در دوران عباسیان، شیعیان در

مناطق گوناگون و سرزمین‌های دوردست پراکنده بوند، ائمه اطهار علیهم السلام اقدام به بنیان‌گذاری نهاد وکالت کردند و در نقاط گوناگون و شهرهای گوناگون نایبان و وکیلانی برای خویش برگزیدند، تا رابط میان آنان و شیعیان باشند.¹⁰ یکی از اصول مهم در این شبکه که بر انقلابی بودن اهداف آن تأکید می‌کند، سری بودن رفت و آمدها می‌باشد. تفکر ایشان در تأسیس حوزه علمیه در شهر دهدشت و آن هم با کمک‌های مردمی، نشان از عزم جدی ایشان برای تأسیس حوزه ای در شأن مردم کهگیلویه و ارتقای فرهنگی مردم می‌باشد.

سند شماره ۴ نشان می‌دهد که حکومت طاغوت اقداماتی را در جهت ناکام گذاشتن طرح ایشان برای تأسیس حوزه علمیه انجام داده و لیکن موفق نشده که ایشان را منصرف کنند. ساواک در سند خود از استقبال مردم فهیم دهدشت از این طرح فرهنگی آیت الله ملک حسینی صحبت می‌کند. و این نشان دهنده محبوبیت ایشان، فراتر از بویراحمد و اثرگذار بودن ایشان در کل استان می‌باشد.

سند شماره ۵ همچنان نشان می‌دهد که محبوبیت ایشان در نزد مردم دهدشت آنقدر بالا بوده که وی را دعوت به حضور در منطقه می‌کنند. ساواک ضمن دریافتن اهمیت موضوع با حساسیت بالا جریان را دنبال کرده و بر مراقبت‌های امنیتی خود می‌افزاید. توجه کنید که این دعوت در مرداد ماه که اوج گرمای هوای دهدشت می‌باشد صورت گرفته و شخص ایشان در جهت رسیدن به هدف خود به این امور توجهی نمی‌کند.

در سند شماره ۶ که مربوط به آذر ماه سال ۱۳۴۸ می‌باشد ضمن انتقاد از مروجین اوقاف و شیوه اطاعت محض آنها از رژیم؛ توجه آنها را به نکته مهمی جلب می‌کند و آن اصل مهدویت و اینکه این مروجین ضمن اینکه از وجوهای شرعی که حق امام عصر(عج) میباشد ارتزاق می‌کنند، باید در جهت اهداف حقه مذهب تشیع فعالیت کنند. سندهای شماره ۶ و ۷ هر دو نشان دهنده اختلاف بین آیت الله و مروجین مذهبی می‌باشد که بدون توجه به ماهیت برنامه‌های رژیم در کلاس‌های اداره اوقاف شرکت می‌کنند و ایشان با اشراف کامل بر حساسیت این موضوع قصد دارد که این افراد را که شاید تحلیل آنها از اهداف رژیم ناقص باشد را به نوعی متنبه و بیدار کند. سند شماره ۸ که مربوط به سال ۱۳۴۹ می‌باشد و هفت سال بعد از قیام ۱۵ خرداد منتشر شده است ایشان را در صدر گروه یاران امام(ره) در شیراز ذکر کرده و نشان دهنده جایگاه والای ایشان در سازماندهی نخبگان حوزوی برای مبارزه با رژیم شاه بوده است و این گروه در سالهای بعد از ۱۳۴۲ که اوج اختناق شکل گرفته از طرف رژیم بوده و به «استبداد نفتی»^{۱۱} مشهور می‌باشد فعالیت‌های خود را در شیراز انجام میداده‌اند.

سند شماره ۹ که در پاییز سال ۱۳۴۹ از ساواک استان کهگیلویه و بویراحمد صادر شده، نشان از فعالیت‌های شدید امنیتی ساواک برای تحت نظر قرار دادن ایشان دارد و نشان دهنده استمرار در رفتارهای انقلابی ایشان بوده است. تفکر انقلابی و ضد صهیونیستی ایشان در زمانی که خیلی‌ها خطر اسرائیل را درک نکرده بودند و مسئله اسرائیل و فلسطین را یک مسئله عربی می‌دانستند، در سند شماره ۱۰ این مقاله قابل تعمق است. ایشان با تفکری فرا منطقه‌ای و آینده

¹⁰ - محرمی، تاریخ تشیع از آغاز تا پایان عصر غیبت صغری، ۱۳۷۸ ه.ش، ص: ۱۲۵.

¹¹ الحی‌وضی، محمد رحیم و مهدی، محمد جواد، درآمدی بر تحلیل‌های بنی‌الاساس ال‌م‌ای‌ران، ص 62.

نگر، اسرائیل را خطری برای بنیان تشیع دانسته و برای نابودی این غده سرطانی دعا می کنند. این تفکر برگرفته از اندیشه های سیاسی مراد ایشان امام(ره) بوده است؛ که در جریان قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ امام (ره) به آن واکنش نشان داده بودند. سخنرانی امام «ره» در عصر عاشورای ۱۳۴۲ ه. ش، واکنشی بود به سخنرانی شاه در روز ششم خرداد که مصادف با آغاز ماه محرم بود. وی در کرمان طی سخنانی ضمن حمله شدید به روحانیون با کلمات بسیار زشت و توهین آمیز از آنها یاد کرد. در همین زمان عده ای از روحانیون توسط ساواک دستگیر شده، به آنها توصیه می شود در منابر و مجالس علیه شاه، اسرائیل و آمریکا سخن نگویند. در آستانه ماه محرم حضرت امام «ره» خواستار افشای ماهیت ضد اسلامی رژیم توسط روحانیون عازم تبلیغ شد.^{۱۲}

نگاه ایشان به اسرائیل نگاه مدارا و صلح طلبانه نیست؛ بلکه نگاه جهادی و همان نگاه امام(ره) می باشد که فرموده اند: این غده سرطانی باید ریشه کن شود. قبل از پانزده خرداد ۱۳۴۲ بود؛ رژیم که دیده بود موج انقلاب سراسر ایران را فراگرفته است، علما و گویندگان روحانی تهران را به ساواک احضار کرده و از آنها خواسته بود که حول سه محور شاه، اسرائیل و اسلام حرف نزنند. وقتی این خبر به گوش امام رسید، ایشان در سخنرانی روز سیزده خرداد بیش از ده سطر علیه اسرائیل سخن گفتند: اسرائیل نمی خواهد در این مملکت روحانیت باشد، اسرائیل نمی خواهد در این مملکت مسلمان باشد، اسرائیل می خواهد ملت را به خاک و خون بکشد، اسرائیل می خواهد در این مملکت زراعت را فلج کند، تجارت را از بین ببرد ... بعد هم خطاب به شاه فرمودند: بدبخت! بیچاره، چهل و پنج سال از عمرت می رود؛ کمی تأمل کن. کمی تدبر کن. من نمی خواهم روزی اگر اربابها بخواهند تو را ببرند، مردم جشن چراغانی کن. ۱۳ این مساله آنقدر مهم بوده که جلسات تفسیر قرآن مقام معظم رهبری به همین بهانه از طرف ساواک تعطیل می شوند: جوانهای مسلمان و مبارز در محیط دانشگاه دنبال این بودند که سنگر مستحکمی پیدا کنند تا بتوانند با این تفکرات مقابله کنند. من یک مسجد جداگانه را برای تفسیر قرآن مخصوص دانشجویان تعیین کردم و گفتم روزهای جمعه فقط برای دانشجویها قرآن تفسیر میکنم. همه ی کسانی که مجامع جوان را دیده بودند، این استقبال باعث تعجب آنها شده بود. مسجدی را که تعیین کرده بودیم، از جوانان پُر شد و چون ظرفیت آن جوابگو نبود، جای دیگر رفتیم. البته به یک سال هم نکشید که از طرف ساواک آمدند و جلسه را تعطیل کردند، بهانه ای هم آوردند که اینجا شما دارید فلان تبلیغ را میکنید! من آیات سوره ی بقره را تفسیر میکردم- آیات اول سوره ی بقره درباره ی بنی اسرائیل است- اینها گفتند مراد شما از بنی اسرائیل، همین دولت اسرائیل است و این هم جرم است! لذا جلوی سخنرانی و تفسیر من را گرفتند.^{۱۴}

سند شماره ۱۱ ضمن نشان دادن وقاحت ساواک و عدم توجه به حقوق شهروندان و حریم خصوصی اینها به فعالیت های گسترده آیت الله ملک حسینی در جهت گسترش و نشر اندیشه های انقلابی امام(ره) در شهر شیراز و استان

^{۱۵} - نظریور، تاریخ سیاسی معاصر ایران، ۱۳۸۰؛ ص ۹۲.

^{۱۳} - خمینی، سیره آفتاب، ۱۳۸۹؛ ص ۱۰۶.

^{۱۴} - خامنه ای، ۱۳۸۸، سایه سار ولایت؛ ج (۴)؛ ص ۱۱۱.

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

کهگیلویه و بویراحمد دارد. این سند به ارتباط مستقیم آیت الله با امام (ره) که آن روزها در نجف به سر می بردند، اشاره می کند؛ زیرا نامه ای به امضاء امام (ره) در منزل آیت الله پیدا شده بود. همچنین این سند به خوبی ارتباط آیت الله را با همه نقاط استان به خواننده نشان می دهد. در سند های ۳ تا ۵ به ارتباط و تعامل ایشان با مردم کهگیلویه و آن هم به صورت خیلی نزدیک اشاره می کند و این سند ارتباط ایشان را با مردم شریف دوگنبدان ثابت می کند. همچنین سند شماره ۱۱، خوانندگان را به این نکته واقف می کند که انقلاب ما با استفاده از رسانه هایی مثل کتاب، اعلامیه و پخش سخنرانی های امام از طریق نوار کاست، اعلامیه و کتاب در مقابل ابزار رسانه ای عظیمی چون صدا و سیما که در دست رژیم بود، به پیروزی رسیده. این سند در سطح امنیتی بالاتری نسبت به سندهای قبلی می باشد و طرف خطاب ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کل کشور بوده که نشان دهنده اهمیت موضوع و میزان اثرگذاری آیت الله در پیشبرد انقلاب بوده است.

در سند شماره ۱۲ عطف به نامه ای که در ششم تیر ماه ۱۳۵۰ به اداره کل سوم منعکس شده بود به فعالیتهای انقلابی ایشان واکنش نشان داده اند و دستور به نظارت بیشتر بر فعالیت های ایشان و تحت تعقیب قرار دادن ایشان داده اند. این سند فعالیت های ایشان را در سه بخش مشخص کرده است: ۱. سازماندهی تظاهرات ۲. پخش اعلامیه های ضد رژیم ۳. اعتراض به فساد و تبذیر در جشن های شاهنشاهی.

سند شماره ۱۳ که در اوج اختناق رژیم ستم شاهی صادر شده است یک جمع بندی کلی را از فعالیت های انقلابی آیت الله را به ریاست ساواک منعکس می کند. این سند سیر تاریخی فعالیت های انقلابی ایشان بر ضد رژیم و از طرف دیگر استمرار و مداومت ساواک در برخوردها و نظارت بر رفتار ایشان را نشان می دهد. این سند آیت الله را منتقد نظام معرفی می کند و این در حالی می باشد که آیت الله منبری در اختیار نداشته و به عنوان محرک در تشدید رفتارهای انقلابی مردم از وی نام برده می شود.

سند شماره ۱۴ توجه ما را به اهمیت فعالیتهای فرهنگی و تبلیغی در منطق انقلابی آیت الله، جلب می کند. ایشان با توجه به ارتباطات عمیق عاطفی بین مردم استان کهگیلویه و بویراحمد و مردم ممسنی استان فارس، دایره شبکه تبلیغی و فرهنگی خود را گسترش داده و طلاب را به روستاهای این منطقه در جهت تبلیغ اسلام صحیح و در کنار آن تفکرات انقلابی اعزام می کند. ایشان به واسطه اینکه در جریانات مسجد حبیب مردم را تحریک کرده اند، دستگیر می شوند و این اولین باری است که ساواک تصمیم خود را در مورد ایشان به اجرا می گذارد. نکته ای که جای تأمل دارد فاصله زمانی هفت ساله بین دو سند ۱۳ و ۱۴ می باشد که ممکن است ناشی از فقر منابع و اسناد در اختیار ما باشد و گرنه مداومتی که در رفتارهای انقلابی ایشان در اسناد قبلی دیده می شد ما را به این شک می اندازد که حتماً ایشان اینگونه رفتارهای خود را داشته اند و لیکن اسناد موجود و در اختیار ما ناقص می باشند.

سند شماره ۱۵ دو موضوع مهم را گوشزد می کند: ۱- توجه ایشان به مسأله ولایت و جشن بزرگ غدیر و احیای آن ۲- سازماندهی گروههای خانوادگی از بین خانواده های انقلابی در جهت توزیع شبکه ای پیام های انقلاب .

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ا... سید کرامت ا... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

سند شماره ۱۶ نشان دهنده میزان محبوبیت ایشان در بین مردم ولایت دوست استان می باشد. به محض اینکه شایعه ای مبنی بر شهادت ایشان مطرح می شود عشایر بویراحمد با توجه به حساسیت موضوع تهدید به درگیری نظامی با رژیم می کنند؛ حتی سایر اقشار مردم بویراحمد از قبیل فرهنگیان، بازاریان و روحانیون نیز به این اعتراض انقلابی می پیوندند و این سند ناشی از شعور بالای انقلابی مردم استان در آن برهه حساس می باشد.

سند شماره ۱۷ مبین دومین دستگیری ایشان توسط ساواک می باشد و البته تمرکز فعالیت‌های انقلابی ایشان در مسجد حبیب شیراز نشان می دهد. سندهای شماره ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ تقریباً در فاصله ی زمانی ۲ روز صادر شده اند و صدور ۳ نامه در دو روز ناشی از حساسیت بالای موضوع در نزد ساواک می باشد. عشایر بویراحمد که در نبردهای تنگ تامرادی و گجستان پدر و پسر پهلوی را به زانو درآورده بودند، رژیم را تهدید کرده اند که کوچکترین بی احترامی به مراد خود را بی پاسخ نخواهند گذاشت.

سند شماره ۲۰ باز ما را به ارتباطات گسترده آیت الله با سایر نقاط استان فارس واقف می کند و نی ریز جایی بوده که ردپای فعالیت های انقلابی ایشان را به ما نشان می دهد.

۳- نتیجه گیری:

مجموعاً از اسناد ۲۰ گانه فوق استنباط می شود که: ۱- استمرار و مداومت در فعالیت های انقلابی آیت الله از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۷ به مدت ۲۲ سال به وضوح دیده می شود ۲- آیت الله نگرشی فرامنطقه ای به موضوع انقلاب داشته و خطر صهیونیسم را به تبعیت از امام (ره) به مردم گوشزد می کرده اند ۳- ایشان به اهمیت کار فرهنگی در پیشبرد اهداف انقلاب واقف بوده اند و با گسترش حوزه های علمیه در استان، اعزام مبلغین به نقاط مختلف استان های فارس و کهگیلویه و بویراحمد؛ سعی در تأسیس شبکه تبلیغی وسیعی داشته اند. ۴- تمرکز فعالیت های ایشان در ۲ مسجد حبیب و امیرالمؤمنین (ع) و همچنین مدرسه خان شیراز مشهود است. ۵- ارتباط عمیق ایشان با مردم استان کهگیلویه و بویراحمد در این اسناد از نگاه ساواک پوشیده نمانده است.

منابع و ماخذ

بصیرت منش، حمید، (۱۳۷۶ ه.ش)، علما ورژیم شاه، (نظری بر عملکرد سیاسی - فرهنگی روحانیون در سالهای ۱۳۲۰-۱۳۰۵)، تهران: عروج.

دانشگاه کمبریج، (۱۳۸۰ ه.ش)، تاریخ ایران: دوره صفویان، چاپ: اول، ۱ جلد، تهران: جامی.

خامنه‌ای، علی، (۱۳۸۸ ه.ش)، سایه سار ولایت (منشور مطالبات مقام معظم رهبری از دانشگاه و دانشگاهیان)، ۶ جلد، چاپ اول، قم: دفتر نشر معارف.

خمینی، روح الله، (۱۳۸۹ ه.ش)، سیره آفتاب، ۱ جلد، چاپ سیزدهم، قم: دفتر نشر معارف.

اولین کنگره ملی بزرگداشت آیت ... سید کرامت ... ملک حسینی (ره) ۴ آبان ۱۳۹۶

عیوضی، محمد رحیم وهراتی، محمد جواد، (۱۳۹۰ ه.ش)، درآمدی تحلیلی بر انقلاب اسلامی ایران، چاپ دوم، قم: دفتر نشر معارف.

محررمی، غلامحسن، (۱۳۷۸ ه.ش) تاریخ تشیع از آغاز تا پایان عصر غیبت صغری، ۱ جلد، چاپ: هفتم، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره).

محمدی اشتهااردی، محمد، (بی تا)، جمعی از نویسندگان، شکوه فقاہت، مقاله «چشم اندازی بر دیدگاه سیاسی آیت الله بروجردی»، ص ۲۳۵-۲۴۶.

مظفری، آیت، (بی تا)، جریان شناسی سیاسی معاصر ایران، ۱ جلد، چاپ: اول، قم: زمزم هدایت.

نظریور، مهدی، (۱۳۸۰ ه.ش)، تاریخ سیاسی معاصر ایران، چاپ: دوم، ۱ جلد، قم: مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه.

ولایتی، علی اکبر، (۱۳۸۳ ه.ش)، پویایی فرهنگ و تمدن اسلامی، ۴ جلد، تهران: مرکز اسناد و خدمات پژوهشی وزارت امور خارجه.

ولایتی، علی اکبر، (۱۳۹۲ ه.ش)، فرهنگ و تمدن اسلامی، چاپ ۵۴، ۱ جلد، قم: دفتر نشر معارف.